

El cas Ellacuría, per Jorge Galán, és “una història de sacrifici real que commou”

Dc, 11/01/2017 per Catalunya Religió

(*Laura Mor -CR*) “No quise hacer un libro religioso, ni político, ni centrado en los asesinos. Es una historia de humanidad”. El poeta salvadorenc **Jorge Galán** ha escrit la novel·la [Noviembre](#) per parlar dels jesuïtes assassinats de 1989 a la UCA, la Universitat Centreamericana de San Salvador. Un exercici de memòria històrica que li ha costat l'exili. Aquest dimarts ha presentat de nou el llibre a Barcelona, a la parròquia de Sant Medir. I des de *CatalunyaReligió.cat* li hem preguntat el perquè del seu compromís.

“Quise hacer un libro que se centrara en la figura de los jesuitas. Se habían vuelto en una especie de número, de nombres que estaban en un informe. Y a mi me parecía injusto porque era una gran historia, muy valiosa, y era una pena que se olvidara”, explica Galán.

La novel·la és fruit de moltes hores d'entrevistes amb testimonis que expliquen uns dies concrets i un escenari que feia olor de “sang i pólvora”. Llum i memòria a la matinada del 16 de novembre de 1989, i record a les vides robades de sis jesuïtes i de dues dones: **Ignacio Ellacuría, Segundo Montes, Joaquín López y López, Juan Ramon Moreno, Amando López, Ignacio Martín-Baró**, i l'assistent que treballava a la casa, **Elba Ramos**, amb la seva filla, **Celina**.

Una història que no deixa indiferent. Amb el seu llibre, publicat per Tusquets, Galán significa una època de guerra i de molta por. Un temps de conflicte on moltes execucions van quedar impunes i on el silenci deia més que el so de les explosions diàries: “El silencio se explayaba por todo el lugar, adquiría densidad, se hacía casi palpable”, descriu en una escena del llibre.

A *Noviembre* també hi trobem **Óscar Romero** i el seu amic jesuïta **Rutilio Grande**, tots dos assassinats també pel seu compromís amb els últims i, en el cas del bisbe Romero, per la denúncia explícita de les desigualtats socials. La novel·la dona espai també al testimoni del teòleg **Jon Sobrino**, a més a més d'altres personatges de l'època com el superior general de la Companyia de Jesús, **Peter Hans Kolvenbach** o el papa **Joan Pau II**. Aquest últim representant un Vaticà que, en aquell moment, “está muy lejos de San Salvador”, escriu Galán. I no sols es refereix a una llunyania geogràfica.

La convicció del sacrifici

“Sigo creiendo que es una historia de sacrificio cómo pocas veces se ven”, diu l'autor amb fermesa. D'entre els jesuïtes assassinats, Ellacuría havia rebut amenaces; podria haver tornat a casa seva i desentendre's del conflicte. Però no ho va fer. Galán reconeix que la trajectòria vital dels protagonistes el va tocar. “No me había pasado en otros libros”.

L'autor confronta la versió oficial d'un govern militar, amb la lògica d'unes persones que van promoure el procés de pau. Una lluita pacífica que va encapçalar sobretot Ignacio Ellacuría, llavors rector de la UCA. En el llibre s'entreu el negoci de la guerra, però també la convicció i la humilitat dels religiosos que miraven d'unir les parts en conflicte. L'autor hi suma diverses històries familiars, lligades per l'atzar i les circumstàncies a aquella comunitat de jesuïtes. Persones anònimes que transmeten el dia a dia de tota una generació: boira, fosc, desconsol.

El llibre assenyala la culpabilitat del cos militar. I Jorge Galán és conscient que en fer-ho, compromet també la seva seguretat personal. Per què ho fa? “Yo quería contar esa historia y no pensé en lo que podía suceder. Tenía que contar la historia y estaba como muy arrebatado por ella”, explica. I hi afegeix: “Me decía muchas cosas. Si bien sabía que era un tema complicado que no se podía hablar tan abiertamente en mi país, sabía que los culpables estaban en libertad. A pesar de eso sabía que valía la pena hacerlo. Me sentía tocado, porque es imposible no sentirse tocado, es una historia de sacrificio real que nos conmueve. A mi me conmueve”.

Fa uns dies [presentava el llibre](#) al centre d'estudis Cristianisme i Justícia, a Barcelona. I aquests dimarts ha tornat a la capital catalana amb motiu d'una nova presentació.

Veritat, justícia i perdó

El desig de veritat és el fil conductor d'aquesta trama de no ficció. Galán recull, entre d'altres diàlegs, les converses amb el jesuïta **José María Tojeira**, el llavors provincial de la Companyia de Jesús a Centreamèrica, que va persistir perquè les investigacions arribessin a bon port.

“Veritat, justícia i perdó” és la premissa amb què els jesuïtes engeguen la denuncia dels assassinats, i que Galán recull en el llibre. Li preguntem a l'autor si creu que s'arribarà mai a la fase del perdó. “Es muy difícil saber eso. Aunque se sabe quiénes son los asesinos, si no se hace justicia, si no hay un juicio, si no se acepta la culpabilidad es muy difícil llegar a otra fase”.

Actualment hi ha una petició d'extradició per part de l'Audiència Nacional Espanyola, però el govern de El Salvador es nega a acomplir-la. Els autors intel·lectuals d'aquella acció militar del 16 de novembre de 1989 no han passat encara davant d'un jutge.